

mgr inż. Bogusława Jesionek, dr Magdalena Stanecka

Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej we Wrocławiu

ul. C.K. Norwida 34, 50-950 Wrocław

Regional Board of Water Management in Wrocław

WSPÓŁPRACA NA WODACH GRANICZNYCH NA PRZYKŁADZIE DZIAŁAŃ GRUPY ROBOCZEJ W4 POLSKO-NIEMIECKIEJ KOMISJI DS. WÓD GRANICZNYCH

**CO-OPERATION ON TRANSBOUNDARY WATERS ON THE EXAMPLE
OF ACTIVITIES OF W4 WORKING GROUP WITHIN THE POLISH-
-GERMAN TRANSBOUNDARY WATERS COMMISSION**

Streszczenie

Grupa Robocza W4 „Utrzymanie Wód Granicznych” jest jedną z pięciu grup roboczych Polsko-Niemieckiej Komisji ds. Wód Granicznych. Zgodnie z zapisem z protokołu z IV posiedzenia Polsko-Niemieckiej Komisji ds. Wód Granicznych, które odbyło się w Kołobrzegu w dniach 20-23 maja 1996 r. na podstawie umowy między Rzeczpospolitą Polską i Republiką Federalną Niemiec o współpracy w dziedzinie gospodarki wodnej na wodach granicznych, Grupie Roboczej W4 powierzono zadania związane z inicjowaniem zgodnej gospodarczej, naukowej i technicznej współpracy przy uwzględnieniu zasady ochrony środowiska naturalnego, informowaniem, konsultowaniem i uzgadnianiem istotnych przedsięwzięć w dziedzinie gospodarki wodnej na wodach granicznych zgodnie z artykułem 7 umowy oraz opracowaniem nowych i w miarę potrzeby przepracowanie istniejących zasad technicznych dla współpracy w dziedzinie utrzymania wód granicznych. W celu realizacji mandatu obie Strony współpracują ze sobą intensywnie i omawiają bieżące sprawy podczas narad i objazdów rzeki Odry i Nysy Łużyckiej. W artykule zaprezentowano główne sprawy prowadzone obecnie na wodach granicznych w ramach Grupy Roboczej W4, wymagające podjęcia skutecznych działań.

Abstract

Working Group W4 „Maintenance of Transboundary Waters” is one of the five working groups of the Polish-German Transboundary Waters Commission. According to the provisions set in the protocol of the fourth meeting of the Polish-German Transboundary Waters Commission, which was held in Kołobrzeg on 20-23 May 1996, based on the agreement between the Republic of Poland and the German Federal Republic on cooperation in the field of water management concerning transboundary waters, the Working Group W4 was assigned the tasks related to initiate an economically, scientifically and technically conforming cooperation, taking into consideration natural environment protection related principles, as well as informing, consulting and agreeing on significant under-

takings in the field of water management on transboundary waters, in accordance with article 7 of the agreement and elaboration of new, and where necessary – modifications to the existing technical rules for cooperation in the scope of management of transboundary waters. In order to provide for the mandate, both Parties intensely cooperate with each other on mutual basis and discuss current matters during meetings and site visits on Odra river and Nysa Łużycka river. The article presents main issues carried out presently on transboundary waters within the framework of Working Group W4, which require undertaking efficient actions.

1. WSTĘP

1.1. Podstawy prawne współpracy dwustronnej na wodach granicznych

Zakres współpracy dwustronnej w dziedzinie gospodarki wodnej na wodach granicznych określony jest poprzez:

- legislację Unii Europejskiej,
- podpisane i ratyfikowane konwencje, które wskazują na konieczność zawierania na zasadzie równości i wzajemności dwustronnych uregulowań umownych, zawierających także odpowiednie zagadnienia będące przedmiotem tych konwencji,
- zawarte i ratyfikowane traktaty dwustronne z państwami sąsiednimi o przyjaznych stosunkach obligujące właściwe organy Sygnatariuszy tych traktatów do zawierania szczegółowych umów, m.in. w zakresie gospodarki wodnej na wodach granicznych.

Podstawy formalno-prawne dotyczące współpracy bilateralnej w dziedzinie gospodarki wodnej na wodach regulowane są w dwustronnych umowach międzynarodowych o współpracy na wodach granicznych. Współpraca ta jest niezbędna nie tylko ze względów gospodarczych oraz ekonomicznych, ale także społecznych. Współpraca na wodach granicznych z Niemcami ma swoją długoletnią historię. Rozpoczęła się ona w latach sześćdziesiątych XX wieku w okresie istnienia NRD i PRL. Działała również Komisja Dwustronna, a zakres współpracy odpowiadał ówczesnym potrzebom obu państw. Współpraca na wodach granicznych Rzeczypospolitej Polskiej z Republiką Federalną Niemiec jest niezwykle istotna z uwagi na usytuowanie granicy polsko-niemieckiej wzdłuż rzek Nysy Łużyckiej i Odry, a także Zalewu Szczecińskiego i strefy brzegowej Bałtyku. Obecnie odbywa się ona na mocy Umowy z dnia 19 maja 1992 r., która weszła w życie 26 września 1996 r. i stanowi obustronne zobowiązanie do współpracy w dziedzinie gospodarki wodnej na wodach granicznych. W umowie określono zasady współpracy gospodarczej, naukowej i technicznej w dziedzinie gospodarki wodnej. Podstawowym jej celem jest zagwarantowanie racjonalnego zagospodarowania i ochrony wód granicznych oraz poprawy ich jakości, jak też zapewnienie zachowania ekosystemów, a jeśli jest to niezbędne, ich restytuowanie.

Współpraca gospodarcza, naukowa i techniczna umawiających się Stron w dziedzinie gospodarki wodnej na wodach granicznych, uwzględniająca zasady ochrony środowiska przyrodniczego obejmuje m.in.:

- prowadzenie badań, obserwacji i pomiarów wód i ekosystemów oraz oceny wyników badań a także wymianę odpowiednich danych;
- wspólne badania wód granicznych w celu określenia ich ilości i jakości;
- sporządzanie bilansów wodno-gospodarczych z uwzględnieniem ilości i jakości;
- przerzuty wód między wodami granicznymi a innymi zlewniami;
- zabudowę wód granicznych i budowę obiektów hydrotechnicznych dla wykorzystywania zasobów wodnych;
- regulację i utrzymanie odcinków granicznych wód żeglownych i nieżeglownych oraz ochronę koryt rzecznych i obszarów zalewowych;
- ochronę przed wodami powodziowymi i niżówkowymi oraz ochronę przed zagrożeniami przy pochodzie lodów, z uwzględnieniem kompetencji i ponoszenia kosztów;
- zapobieganie i zwalczanie nadzwyczajnych zanieczyszczeń wód granicznych;
- budowę, utrzymanie i wykorzystanie wałów ochronnych, polderów, kanałów ulgi, urządzeń piętrzących i innych obiektów hydrotechnicznych związanych z gospodarką wodną na wodach granicznych;
- wspólne wykorzystywanie budowli i urządzeń wodnych oraz utrzymywanie ich w należytym stanie technicznym.

W celu koordynacji i realizacji zadań powołana została Polsko-Niemiecka Komisja ds. Wód Granicznych (w skrócie PNKWG). Skład i tryb postępowania Komisji oraz jej uprawnienia szczegółowo reguluje statut zawarty w załączniku do Umowy. Komisja składa się z 5–cio osobowej delegacji Rzeczypospolitej Polskiej i 5–cio osobowej delegacji Republiki Federalnej Niemiec. Każda ze Stron wyznacza przewodniczącego i pozostałych członków swojej delegacji oraz zastępców członków delegacji. Komisja zbiera się przynajmniej raz do roku na zmianę na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i Republiki Federalnej Niemiec. Z posiedzenia Komisji sporządza się protokół w dwóch egzemplarzach, każdy w językach polskim i niemieckim. Do zadań priorytetowych Komisji należy:

- a) opracowanie systemów kontroli powiadamiania i ostrzegania o nadzwyczajnych zanieczyszczeniach wód granicznych;
- b) opracowanie technicznych, technologicznych, organizacyjnych i innych zasad zapobiegania i zwalczania nadzwyczajnych zanieczyszczeń wód granicznych, łącznie z przeprowadzaniem ćwiczeń;
- c) opracowanie zasad dla wspólnych przedsięwzięć służących ochronie przeciwpowodziowej;
- d) opracowanie zasad współdziałania i udzielania pomocy na zasadzie wzajemności.

W ramach PNKWG działa 5 grup roboczych. Jedną z nich jest Grupa Robocza W4 „Utrzymanie Wód Granicznych”.

1.2. Podstawy formalno-prawne działania Grupy Roboczej W4 „Utrzymanie Wód Granicznych ” Polsko- Niemieckiej Komisji ds. Wód Granicznych

Zgodnie z art. 3 ust. 1 Umowy współpraca umawiających się Stron odbywa się w Polsko-Niemieckiej Komisji do spraw Wód Granicznych oraz poprzez bezpośrednią współpracę właściwych organów i instytucji. Do rozwiązywania zadań ze specjalistycznych dziedzin z uwzględnieniem poszczególnych odcinków granicznych może powoływać Grupy Robocze. Zgodnie z zapisem z protokołu z IV posiedzenia PNKWG, które odbyło się w Kołobrzegu w dniach 20-23 maja 1996 r. Grupie Roboczej W4 powierzono następujące zadania:

1. Inicjowanie zgodnej naukowej, gospodarczej i technicznej współpracy przy uwzględnieniu zasady ochrony środowiska naturalnego w szczególności przy:
 - zabudowie wód granicznych i rozbudowie urządzeń hydrotechnicznych dla wykorzystania zasobów wodnych,
 - regulacji i utrzymaniu żeglownych i nieżeglownych odcinków wód granicznych, jak również przy ochronie koryt rzecznych i terenów zalewowych,
 - ochronie przed wodami powodziowymi i niżówkowymi, jak również obronie przed zagrożeniami przy pochodzie lodów przy uwzględnieniu kompetencji i ponoszenia kosztów,
 - budowie, utrzymaniu i użytkowaniu wałów, polderów, kanałów ulgi, urządzeń piętrzących i innych urządzeń hydrotechnicznych, które związane są z gospodarką wodną na wodach granicznych,
 - pozysku materiałów z wód granicznych
 - oraz wspólnym użytkowaniu budowli i urządzeń wodnogospodarczych, jak również ich utrzymaniu w sprawności technicznej.
2. Wzajemne informowanie, konsultowanie i uzgadnianie w sprawach dotyczących utrzymania i regulacji wód granicznych, utrzymania rynn żeglugowej, jak również przedsięwzięć dla ochrony przed wodami powodziowymi oraz budowy i przebudowy urządzeń wodnogospodarczych na wodach granicznych.
3. Opracowanie nowych i w miarę potrzeby przepracowanie istniejących zasad technicznych dla współpracy w dziedzinie utrzymania wód granicznych.

W skład osobowy Grupy Roboczej po stronie polskiej wchodzi przedstawiciele Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej we Wrocławiu i w Szczecinie, Lubuskiego Zarządu Melioracji i Urzędzeń Wodnych w Zielonej Górze, Dolnośląskiego Zarządu Melioracji i Urzędzeń Wodnych oddziału w Lwówku Śląskim oraz Zachodniopomorskiego Zarządu Melioracji i Urzędzeń Wodnych w Szczecinie.

W roku 2009 Grupa Robocza W4 prowadziła swoją działalność na podstawie mandatu, zatwierdzonego przez Komisję planu pracy na rok 2009, przydzielonych przez Komisję zadań oraz zaistniałych zadań operacyjnych. Prace Grupy Roboczej W4 prowadzone są zawsze według podziału organizacyjnego na odcin-

nek graniczny Nysy Łużyckiej oraz odcinek graniczny Odry i Odry Zachodniej. Członkowie Grupy spotykają się podczas stałych porad i objazdów a także podczas spotkań roboczych organizowanych w miarę potrzeb. Przykładem może być rok 2009, w którym odbyły się następujące inspekcje terenowe, narady Grupy Roboczej oraz narady robocze kierowników Grupy Roboczej W4:

- 11-12 maja 2009 r. – narada w sprawie Odry i Odry Zachodniej w Szczecinie,
- 2-4 czerwca 2009 r. – objazd granicznego odcinka Nysy Łużyckiej połączony z naradą w St. Marienthal,
- 22-24 września 2009 r. – narada w sprawie Nysy Łużyckiej we Wrocławiu.

W odniesieniu do Nysy Łużyckiej Grupa Robocza W4 zajmowała się w szczególności programem działań dotyczącym ochrony przeciwpowodziowej w zlewni Nysy Łużyckiej, zagadnieniami funkcjonalności przepraw dla ryb, sposobem gospodarowania wodą na problemowych jazach, kwestią mostów, które nie mają ustalonych właścicieli, zadaniami w zakresie odbudowy cieków oraz innymi przedsięwzięciami budowlanymi na rzece Nysie Łużyckiej. W odniesieniu do Odry Grupa omawiała głównie zagadnienia związane z aktualnymi i planowanymi przedsięwzięciami z zakresu ochrony przeciwpowodziowej oraz w celu utrzymania zabudowy regulacyjnej, przebiegiem akcji lodołamania w danym roku.

2. GŁÓWNE PROBLEMY POJAWIAJACE SIĘ W RAMACH DZIAŁALNOŚCI GRUPY

2.1. Problem „bezpańskich” mostów

Na całej długości Nysy Łużyckiej zlokalizowanych jest wiele obiektów mostowych, z których część stanowią mosty drogowe a część kolejowe. Duża część tych obiektów jest nieeksploatowana, wśród nich wiele jest uszkodzonych bądź całkowicie zniszczonych, zdewastowanych i zdekapitalizowanych. Z tego powodu obiekty te mają negatywny wpływ na stan ochrony przeciwpowodziowej po obu stronach granicy. Taki stan funkcjonuje głównie od czasu przemian ustrojowych. Wcześniej większość tych obiektów uznawana była za urządzenia o znaczeniu strategicznym dla obu Stron.

Sprawy związane z utrzymaniem czynnych mostów drogowych i kolejowych oraz z budową całkiem nowych, uregulowane są w umowach międzynarodowych zawartych między Rzeczpospolitą Polską i Republiką Federalną Niemiec:

- 1) umowie o budowie i utrzymaniu granicznych obiektów mostowych w ciągu linii kolejowych o znaczeniu państwowym w Rzeczpospolitej Polskiej i w ciągu federalnych linii kolejowych w Republice Federalnej Niemiec (Dz. U. z 2009 r. Nr 68, poz. 577),
- 2) umowie o utrzymaniu mostów granicznych na granicy polsko-niemieckiej w ciągu polskich dróg krajowych i niemieckich dróg federalnych (Dz. U. z 1997 r. Nr 127, poz. 825)

- 3) oraz umowie o budowie i utrzymaniu granicznych obiektów mostowych w Rzeczypospolitej Polskiej zlokalizowanych z ciągu dróg publicznych poza siecią dróg krajowych, w Republice Federalnej Niemiec w ciągu dróg publicznych poza siecią dróg federalnych (ratyfikacja umowy – Dz. U. z 2002 r. Nr 183, poz. 1525).

Tylko część obiektów mostowych na Nysie Łużyckiej objęta jest tymi umowami.

Według ww. umów utrzymanie granicznych obiektów mostowych obejmuje realizację i finansowanie wszystkich prac w zakresie konserwacji, kontroli i naprawy tych granicznych obiektów i należących do nich urządzeń. Są to wszystkie działania zapewniające prawidłowe wykorzystanie granicznych obiektów mostowych i ich odpowiedni stan techniczny z zachowaniem stanu bezpiecznego bez zmiany istotnych wymiarów i statyki. W załączniku B do Umowy 1) Strony podpisujące doprecyzowały swoje obowiązki w zakresie utrzymania obiektów, tzn. wskazano w nim 5 mostów, do których utrzymywania zobowiązana jest Strona niemiecka i 8 mostów, do których utrzymywania zobowiązana jest Strona polska. Na mocy art. 19 Umowy powołano wspólną polsko-niemiecką grupę roboczą składającą się z przedstawicieli ministerstw właściwych ds. transportu i właściwych przedsiębiorstw infrastruktury kolejowej Stron, w celu wyjaśniania spraw związanych ze stosowaniem Umowy i jej realizacją. Strony w załącznikach do umowy 2) wskazały także listę mostów, do których budowy i utrzymania zobowiązana jest każda ze Stron. Jednak dokumenty te nie wskazują odpowiedzialnych za wszystkie obiekty mostowe na Nysie Łużyckiej.

Sprawa bezpiecznych mostów jest omawiana na naradach Grupy Roboczej W4 od kilku lat. Obie Strony zgodnie stwierdzają, iż należy jak najpilniej rozwiązać ten problem, m.in. poprzez zwrócenie się do odpowiednich urzędów odpowiedzialnych za drogi i mosty z wnioskiem o stanowisko w sprawie dalszych losów wszystkich nieczynnych mostów, tj.: 32 mostów drogowych i 1 mostu kolejowego. Najpilniejszym zagadnieniem w tej sprawie jest ustalenie stanu prawnego tych nieruchomości i zidentyfikowanie organów nimi zarządzających. Stan techniczny tych obiektów jest zły, niektóre z nich powodują zagrożenie dla życia i zdrowia (ze względu na stopień dewastacji) lub też poważne zagrożenia powodziowe dla przyległych terenów. Nieczynne mosty stanowią dużą przeszkodę w spływie wód granicznych. Nawiązanie współpracy w tej sprawie z Republiką Federalną Niemiec będzie możliwe po ustaleniu w pierwszej kolejności stanu prawnego tych nieruchomości po Stronie polskiej.

Zauważalny, duży problem stanowią m.in. następujące mosty:

- 185+615 – m. Trzciniec, gm. Bogatynia znak graniczny nr 29P,
- 186+655 – m. Trzciniec, gm. Bogatynia znak graniczny 24P,
- 187+995 – m. Trzciniec, gm. Bogatynia znak graniczny 18P,
- 190+335 – pomiędzy dawną m. Biedzychowice a m. Drausendorf po stronie niemieckiej, w pobliżu znaku granicznego 14P,
- 195+075 – m. Porajów, gm. Bogatynia, znak graniczny 7P,

- 195+660 – m. Porajów gm. Bogatynia, znak graniczny 6P,
- 197+415 – m. Porajów, gm Bogatynia, znak graniczny 2P.

Grupa Robocza W4 zainicjowała współpracę w sprawie problematycznych mostów na szczeblu PNKG i Komisji Mieszanej ds. Budowy i Utrzymania Granicznych Obiektów Mostowych. Komisja Mieszana pracuje obecnie nad ponownym uzgodnieniem lokalizacji mostowych, które miałyby być odtworzone lub zmodernizowane. Każda ze Stron ma przeprowadzić na swoim terytorium rozpoznanie co do takich lokalizacji. Na dzień dzisiejszy jeszcze pełna lista takich potencjalnych lokalizacji do reaktywowania nie powstała. Część z tych obiektów z pewnością zostanie zaproponowana do odtworzenia, jednak nadal pozostanie pewna ilość obiektów, którymi żadna ze stron nie będzie zainteresowana a konieczne będą do podjęcia działania zmierzające do ich rozbiórki. W momencie tworzenia lub odtwarzania przepraw mostowych istnieje zainteresowanie nimi, gdyż jest to przyczynek do rozwoju i powstają dobra służące społeczeństwu. Natomiast nie ma zainteresowania rozbiórką nieczynnych urządzeń, ponieważ generuje to jedynie koszty związane z uporządkowaniem terenu, nie powstają natomiast wprost dobra, z których społeczność korzysta. Jednakże jest to niezmiernie ważne, gdyż istnienie takich zdewastowanych mostów wpływa niekorzystnie na bezpieczeństwo ludności.

2.2. Gospodarka wodna na jazach zlokalizowanych na Nysie Łużyckiej

Na kilku jazach na Nysie Łużyckiej, które zlokalizowane są przy czynnych elektrowniach wodnych istnieje problem niewłaściwej gospodarki wodnej, polegający na kierowaniu głównego nurtu wody na kanały doprowadzające wodę do elektrowni, redukując jednocześnie ilość wody w głównym korycie rzeki. Prowadzi to do zmiany warunków hydrologicznych na tym odcinku i może negatywnie wpłynąć na linię osi rzeki wytyczającą granicę państwową. Grupa Robocza W4 na swoich naradach zajmuje się tym tematem i sposobem gospodarowania wodą na owych problemowych jazach. Powodem tego jest fakt, iż na urządzeniach piętrzących wykorzystujących wodę do wytwarzania energii elektrycznej i znajdujących się na kanałach derywacyjnych, nie są zachowane wymagane warunki prawidłowego utrzymania koryta rzeki zgodnie z Ramową Dyrektywą Wodną (RDW) i innymi przepisami prawnymi związanymi z gospodarką wodną i ochroną środowiska. Chodzi tu głównie o następujące obiekty:

- Groß Gastrose/Sadzarzewice – km 27,240 (w utrzymaniu Strony niemieckiej),
- Grieben/Późno – km 33,660 (w utrzymaniu Strony niemieckiej),
- Forst/Zasieki – km 53,157 (w utrzymaniu Strony niemieckiej),
- Zielisko/Zelz – km 56,240 (w utrzymaniu Strony polskiej),
- Żarki Wielkie/Pusack – km 73,075 (w utrzymaniu Strony polskiej),
- Bad Muskau/Łęknica – km 79,645 (w utrzymaniu Strony niemieckiej).

Główne problemy wynikające z takiej gospodarki wodnej to: niezachowywanie ekologicznie uzasadnionych przepływów nienaruszalnych, zakłócanie ruchu rumowiska wleczonego, zamulenie i zarastanie odcinków rzeki poniżej jazów, aż do wylotu z kanałów derywacyjnych. Utrzymywanie takiego stanu uniemożliwi osiągnięcie dobrego stanu wód w perspektywie do 2015 roku, jak wskazuje RDW.

Zmiana gospodarki wodnej na tych obiektach piętrzących wiąże się z koniecznością zreformowania pozwoleń wodnoprawnych, wydanych wiele lat temu, w innych warunkach prawnych w odniesieniu do ochrony środowiska. Dotyczy to zwłaszcza pozwoleń niemieckich, które były wydawane np. w latach 20. i 30. XX w. bezterminowo i są nadal przez prawo niemieckie respektowane. Prawo polskie wprowadziło pozwolenia wodnoprawne o określonym terminie ważności – obecnie dla takiego korzystania z wód maksymalnie na 20 lat. Po stronie polskiej w najbliższych latach rozpocznie się aktualizacja pozwoleń dla jazów Zielisko i Żarki Wielkie, co da możliwość wprowadzenia odpowiednich zmian w warunkach korzystania z wód dla tych obiektów. Natomiast, tok postępowania po stronie niemieckiej w kwestii reformowania starych pozwoleń jest niejednoznaczny. Grupa robocza W4 w ramach swojej działalności, opiniując planowane przedsięwzięcia, np. w toku postępowań wodnoprawnych po obu stronach granicy, będzie wносить o poprawę stanu rzeki poprzez zmianę gospodarki wodnej prowadzonej przez właścicieli hydroelektrowni.

2.3. Kopalnie odkrywkowe w dolinie Nysy Łużyckiej

Duży problem dla gospodarki wodnej na wodach granicznych stanowią zlokalizowane wzdłuż Nysy Łużyckiej kopalnie odkrywkowe węgla brunatnego. Duże, udokumentowane pokłady tego surowca energetycznego spowodowały, że prowadzone jest dość intensywne wydobywanie w kopalniach: po stronie polskiej w kopalni Turów, po stronie niemieckiej: Reichwalde, Nochten, Berwalde, Cottbus Nord i Janschwalde. Eksploatacja tego typu kopalni w sposób trwały narusza naturalną sieć hydrograficzną, powoduje zmiany reżimu przepływu wód w ciekach powierzchniowych, jak też wywiera przede wszystkim duży wpływ na wody podziemne. Kopalnie te działają od kilkudziesięciu lat i ich eksploatacja przewidziana jest do roku 2035. W wyniku tej działalności powstaną ogromne wyrobiska, które rekultywowane są poprzez wypełnianie ich wodą. Jest to proces długotrwały, wymagający znacznej ilości wody do wypełnienia wyrobisk. Sposób zalewania jest precyzyjnie uzgodniony między stronami w oparciu o bilanse wodno-gospodarcze celem zachowania w Nysie Łużyckiej przepływu nienaruszalnego i zabezpieczenia wody dla różnych użytkowników rozlokowanych wzdłuż rzeki. Takie uzgodnienia były konieczne w przypadku zalewanego wyrobiska po kopalni Berzdorf. Pobór wody kontynuowany jest w ramach specjalnego monitoringu po polskiej stronie prowadzonego przez IMGW.

Kopalnie wprawdzie dysponują oczyszczalniami, ale mogą powodować mimo to zmianę jakości wód, zwłaszcza powierzchniowych i podziemnych. Odwadnianie złoża węgla brunatnego powoduje z kolei często nadmierne obniżanie wód podziemnych na różnych poziomach i w konsekwencji wystąpienie leja depresji, który oddziałuje na reżim hydrologiczny Nysy Łużyckiej i jej dopływów.

2.4. Utrzymanie Nysy Łużyckiej w kontekście stałości przebiegu granicy państwowej

Jednym z głównych zadań Grupy Roboczej W4 jest utrzymanie i regulacja wód granicznych, utrzymanie rynn żeglugowej, jak również przedsięwzięć dla ochrony przed wodami powodziowymi. W związku z tym powstała inicjatywa opracowania wspólnego dla obu Stron „Ramowego planu utrzymania rzeki Nysy Łużyckiej”. Podczas objazdu wiosennego rzeki Nysy Łużyckiej w czerwcu 2007 roku ustalono, że w ramach projektu pilotażowego obejmującego odcinek Nysy Łużyckiej od km 9,500 do km 40,500 zostanie opracowany ramowy plan utrzymania (RPU), który uwzględni zarówno polską, jak i niemiecką stronę rzeki granicznej. Podstawą opracowania RPU były obowiązujące przepisy unijne a także „Wytyczne w sprawie naturalnego utrzymania i rozwoju cieków wodnych w kraju związkowym Brandenburgia“, ustawy prawo wodne po stronie niemieckiej i polskiej i inne ważne ze względu na ochronę środowiska. RPU stanowi człon wiążący pomiędzy zadaniami ustawowymi oraz działaniami, które muszą być wykonane na rzece, w międzywalu i w dolinie. Właściwe utrzymanie koryta rzeki gwarantuje nienaruszalność granicy państwowej, która mogłaby ulec zmianie w przypadku zbyt swobodnego kształtowania się nurtu rzeki. Na podstawie planu powinny być określone fachowo uzasadnione zalecenia dotyczące długo, względnie krótkoterminowych działań w zakresie utrzymania wód, polepszenia ich stanu oraz dla realizacji celów Dyrektywy Powodziowej oraz Ramowej Dyrektywy Wodnej.

W sierpniu 2008 roku Strona niemiecka wykonała RPU na odcinku 9,500-40,500. Na wrzesień 2010 planowane jest zakończenie opracowania RPU dla kolejnego odcinka rzeki od km 40,500 do km 74,300, wykonywanego na zlecenie Strony polskiej.

Na podstawie RPU opracowane zostaną roczne plany utrzymania uwzględniające priorytetowe zadania oraz niezbędny zakres robót dla osiągnięcia planowanych celów po obu stronach granicy.

3. PODSUMOWANIE

Grupa Robocza W4 podejmując się koordynowania i wspierania przedsięwzięć na wodach granicznych na szczeblu lokalnym i regionalnym, wskazuje na szereg

zagadnień, które powinny być bezwzględnie kontynuowane oraz w razie potrzeby konsultowane z innymi organami odpowiedzialnymi za gospodarkę wodną. Doświadczenie wskazuje na dużą przydatność współpracy, zatem powinna być wciąż ulepszana i rozwijana, aby wspólnie przysłużyć się do poprawy stanu środowiska wodnego celem realizacji nowej polityki wodnej UE. Szeroka problematyka gospodarki wodnej ujęta w mandacie Grupy jest dowodem na to, iż w ramach współpracy dwustronnej istnieje wiele obszarów tematycznych, które mają nie tylko charakter regionalny, lecz również ponadnarodowy.

PIŚMIENNICTWO

- [1] Umowa z dnia 19 maja 1992 r. między Rzeczpospolitą Polską a Republiką Federalną Niemiec o współpracy w dziedzinie gospodarki wodnej na wodach granicznych.
- [2] Ustawa Prawo wodne.
- [3] Umowa o budowie i utrzymaniu granicznych obiektów mostowych w ciągu linii kolejowych o znaczeniu państwowym w Rzeczypospolitej Polskiej i w ciągu federalnych linii kolejowych w Republice Federalnej Niemiec (Dz. U. z 2009 r. Nr 68, poz. 577).
- [4] Umowa o utrzymaniu mostów granicznych na granicy polsko – niemieckiej w ciągu polskich dróg krajowych i niemieckich dróg federalnych (Dz. U. z 1997 r. Nr 127, poz. 825).
- [5] Załącznik nr 6 do protokołu z IV posiedzenia Komisji, Kołobrzeg, 20-23 maja 1996 r. (mandat grupy roboczej W4).
- [6] Współpraca międzynarodowa w gospodarce wodnej, wdrażanie Ramowej Dyrektywy Wodnej, broszura opracowana w ramach Projektu Phare PI 2003/IB/EN/02
- [7] Protokół z XVI posiedzenia Polsko – Niemieckiej Komisji ds. Wód Granicznych, Poznań 17-19 czerwca 2008.
- [8] Protokół z XVII posiedzenia Polsko – Niemieckiej Komisji ds. Wód Granicznych, Gorlitz 15-17 czerwca 2009.
- [9] Protokół z narady jesiennej ds. Nysy Łużyckiej Grupy Roboczej W4 Komisji Wód Granicznych Rzeczypospolitej Polskiej i Republiki Federalnej Niemiec, Wrocław, 22-24 września 2009 r.
- [10] Protokół z narady jesiennej ds. Nysy Łużyckiej Grupy Roboczej W4 Komisji Wód Granicznych Rzeczypospolitej Polskiej i Republiki Federalnej Niemiec Szklarska Poręba, 30 września – 2 października 2008 roku.
- [11] Protokół z objazdu i narady ds. Nysy Łużyckiej Grupy Roboczej W4 Komisji Wód Granicznych Rzeczypospolitej Polskiej i Republiki Federalnej Niemiec Ostritz, 2-4 czerwca 2009 r.
- [12] Protokół z objazdu i narady ds. Nysy Łużyckiej Grupy Roboczej W4 Komisji Wód Granicznych Rzeczypospolitej Polskiej i Republiki Federalnej Niemiec Görlitz, 3-5 czerwca 2008 r.
- [13] Popek M.: Współpraca międzynarodowa w Regionalnym Zarządzie Gospodarki Wodnej we Wrocławiu. XV Ogólnopolska Szkoła Gospodarki Wodnej, nt: Polityka wodna Unii Europejskiej implikacje. Paszkówka, wrzesień 2005.
- [14] Monitoring wód podziemnych w obszarze oddziaływania niemieckich kopalń odkrywkowych usytuowanych wzdłuż Nysy Łużyckiej dla potrzeb polsko-niemieckiej komisji dwustronnej ds. współpracy na wodach granicznych, praca naukowo-badawcza – II etap, raport za rok hydrologiczny 2004.
- [15] Materiały własne RZGW we Wrocławiu, protokoły z porad jesiennych, objazdów Nysy Łużyckiej.